

SZARVAS ÉS VIDÉKE

TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Beliczey-ut 9. hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Nyilttérben egy sor közlési díja 50 fillér. Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

Felelős szerkesztő:

Ifj. Krecsmárik Endre.

KIADÓHIVATAL:

Beliczey-ut 9. számú ház, hova az előfizetési és a hirdetési pénzek küldendők.

Előfizetési díj: Egész évre 8 K. Fél évre 4 K. Negyed évre 2 K. Egyes szám ára: 20 fillér.

Népmívelődési mizériák.

A mi szociális életünk nagy hibája az, hogy a kulturális élet fejlesztésénél csekély kivétellel mindig csak a társadalom magasabb osztályainak szeretünk udvarolni s ha a szegény egyszerű munkásnép kulturszükségei kerülnek szóba, savanyu arccal jelezük kulturbuzgalmunk leohadását. Egyesületeket alapítunk, multságokat, hangversenyeket rendezünk, kellemes és hasznos szórakozást óhajtunk nyújtani, de leginkább csak a mivelt társadalmi osztályok számára. S ha valaki komoly elhatározással mégis ráalja magát arra, hogy az egyszerű nép miveltetését szolgálja, mindenki megugrik mellőle s haszontalan, bárgyu kifogásokba burkolódzva faképnél hagyják. És itt a lólab! Az igazi, őszinte, önzetlen, kulturmunkások

száma igen csekély. Javarészüket a kicsinyes hiúság hajtja a közmiveltelési tevékenység terére. Az önzetlenség árca alatt tulajdonképpen önmaguknak tetszelegnek. Szeretik hallani a tapsot s boldogok, ha a nálánál magasabbban állók gratulációját fogadják. Hiszen próbát tehetnénk. Oly címen pl. hogy az Árpád dísztermében fővárosi művészek felléptével fényes hangversenyt óhajtunk rendezni mérget vehetünk rá, hogy legalább is 40 nő és férfi szereplőt kapnánk. Ellenben állnánk elő avval, hogy a furugyi iskolában a földmivesek számára népies hangversenyt szeretnénk rendezni, bizonyosok lehetünk abban, hogy a vállalkozó szereplők egy kocsin nagyon kényelmesen elférnének. A kinlódó és földetturó munkásnép szorakoztatására élettelen egyesületek piszkos lebujszók vannak. A szegénység álka arra kényszeríti őket, hogy mindentől a leghitványabbat, a legérték-

telenebbet kapják. Színház helyet piaci komédiák, előadó gyűlések, hangversenyek helyett száraz felolvasások, választmányi ülések stb. Hiszen a mi Szabad Lyceumunk fényes bizonyítéka annak, hogy mennyire szeretne népünk szabad idejében nevesen szórakozni és tanulni is. De ne adj' isten hogy közreműködőket kaphassunk egykönnyen. Anyagi áldozatra meg gondolni se merészeljünk. A legutolsó csizmédialegény is ha trombitaszáru nadrágot vesz magára, hát kulturrembernek tartja magát, pedig sajnos, de a legintelligensebb emberek között is alig van néhány a szó szoros értelmében vehető kultur ember.

Gyönyörűen fuvolázunk kulturmunkásságunkról, végtelen önfeláldozással és lebilincselő szolgálatkészséggel vagyunk hajlandók azok körében működni, kiknek társasága kellemesen hizeleg nyavalyás emberi hiúságunknak. Mikor azonban a felséges nép

TÁRCA.

Az élet halhatatlan.

Egy korábbi értekezésemben, mikor példákat soroltam fel arra, hogy az emberek sokszor hibásan fűzik össze oksági kapcsolatot a természet együttjáró tüneteit, szerettem volna példa gyanánt hivatkozni azon költött okságra is, amellyel a közfelfogás az életet a halállal föltétlenül összekapcsolja:

Ha egy pocsolyának poshadó vizéből egy csöppet mikroskop alatt vizsgálunk, teméntelen egyszerű lényt fogunk benne találni protozoonok és moszatok sokasága él benne mozgalmas életet. Akármelyik fajtáját vizsgáljuk is ezen állati vagy növényi

őslényeknek, tegyük pl. az infusoriumokat, azt találjuk, hogy azok szörnyű gyorsasággal szaporodnak és sokszor elég néhány óra, hogy számuk megezrszereződjék. Az állatka egysejtű teste közepén befűződik, ketté hasad s a széteső két fél azontul mint két külön állat él önálló életet, táplálkozik, fejlődik, hogy annak idején osztlás utján tovább szaporodjék. Ez osztlás számtalanszor ismétlődik szemünk előtt, de csak szaporodást látunk, halálesetet nem. Mintegy két vagy háromszáz nemzedékváltás után csökkenni kezd ezen véglények szaporasága, mintha utódképző erejük hanyatlott volna. De ez is csak ideiglenes csökkenés. Most az infusoriumok kettenként összetapadnak, sejt-tartalmuk egy részét kirserélik, noha nemi különbséget egyáltalában nem mutatnak. Ezt a páros összetapadást „egybekelés”-nek

nevezik. Majd ismét szétválnak, s elkezdnek szaporodni ugyanoly termékenységgel, miut azelőtt. Ezen egybekelés nyilván azonos a magasabbrendű állati lények nemzési actusával, bár, hogy mi révén segíti elő a termékenységet, az osztlékonytságot, nincs kiderítve. Annyi azonban bizonyos, hogy osztlás és egybekelés egymást fölváltva mindaddig ismétlődik, míg a környezet kielégítő életföltételeket nyújt: a természetes halálnak azonban egy esete sem fordul elő. Ugyanily tényeket tapasztalunk az egysejtű növényeknél: mvszatoknál, algáknál, bacteriumoknál. Mindaddig, míg a közeg, melyben élnek, a szükséges életföltételeknek megfelel, elsenyvedés, természetes halál nincsen.

Ha föltesszük, amint valószínű, hogy ezen protozoonok és moszatok jelentek meg legelőször a Földön, s hosszú időn át a

Jacobi antinicotin szivarkahüvely elsőrangú gyártmányok.
Jacobi extra szivarkapapír

Kapható Szarvason: Samuel Adolf könyv- és papírkereskedésben (Beliczey-ut 9. szám), valamint minden nagyobb dohánytözsdeben.

elé kellene állanunk kulturmunkánkkal, a gyöhyörű fuvolahang egy mérész áráival takarodót fu.

Vannak nagyon tiszteletre méltó kivételek, de éppen ez a legnagyobb szégyene a mi társadalmi életünknek, hogy nálunk csak kivétel az, a mi műveltebb területeken általános.

Ha a dániai parasztegyetemekre gondolunk, ha olvasunk ama értékes kulturális intézményekről melyek Anglia, Svédország, Németország stb. munkás népének szellemi és erkölcsi fejlődését eszközlik, csak akkor fogjuk a maga rideg valóságában látni a mi haszontalan, kulturálan társas életünket. El kell ismernünk szégyenkezve, hogy mi a művelt nyugatnak csak külsőségeit majmoljuk, de a belső tartalom elsajátítását megakadályozza parlágias mivoltunk. Álljunk készséggel a művelődés fejlesztésének szolgálatába, álljunk szolgálatába ne szeszélyes hiúságból vagy jövedelmezhető önérdékből, de egy nemesebb ideál, az emberiség haladása és civilizálódása serkentsen bennünket csüggedetlen, kitartó s bátor munkára.

K. E.

Népünk gazdasági nevelése.

A földünkben rejlő kincseket, a javunkra szolgáló természeti erőket kihasználni még nem tudjuk. A nagybirtok többnyire jó példával jár előkkel-móddal halad a középbirtokosság

gazdálkodósa, sőt imitt-amott mutatkozik a kiszegda érdeklődése is, de veleszületett maradiság és a szakértelem hiánya lelohasztják a számalángot, ha nincs a ki fáradhatlanul élessze, ha nincs, a ki új meg új táplálékkal fokozza fényét, szítsa melegét.

Ezek a gondolatok teremtették meg az Országos Magyar Gazdasági Egyesület néplapját, a „Magyar Földművest“

Az OMGE néplapja népszerűsíteni akarja a szó igazi és nemesebb értelmében azt a tudást, a mely kincset jelent, önzetlen tanácsadója akar lenni a népnek, a mely mint gyermek vezetőre szorul s a melyet hamis apostolok gyakran nem helyes irányba akarnak terelni. Pedig országosérdekek szempontjából nem közömbös, milyen vezér után indulnak azok a milliók, akiknek vállán az ország legfontosabb iparának a sorsa nyugszik. Ezzel közeledik az OMGE a néphez és lehet a magyar nép józan önzésében bizni, hogy szeretettel és bizalommal fogadja a feléje nyújtott segítő kezét.

A magyar népnek az OMGE által emelt új kulturhajlék nem lesz palota. Csak afféle egyszerű kicsi kunyhó. De legalább annál jobban illik azokhoz a bogárhátukicsi házikókhoz a melyekben az új lap a magahűségese olvasóközönségét megtalálja.

Erre már régen nagy szükség volt. A magyar nép immár megkedvelte a betűt. Rég elmulottak az idők,

mikor egyedüli olvasmány a faluban a kalendárium volt. A krajeáros ujságok édes méreggel csepegtették bele a népbe a vágyódást a betű után. De nem volt olyan organum, a mely igazán közel lett volna a népnek az ő foglalatosságához és így közet férhetett volna a néplélekhez, hogy azt nevelje, ösztönözze, benne felkeltse a szunnyadó erőket, cselekedetre buzdítsa és bevezesse a modern haladás tüzhelyéhez, oda, a honnan a nép igazában táplálkozik.

Ez a kalauz lesz a Magyar Földműves és remélni lehet, hogy a nép, a mely különösen a katonáskodás révén mindinkább a városok felé húzódik, visszatér magához, ha azt látja, hogy neki is lehet tanulni, tanultsága gyarapítja az ő termelését, és vagyoni jóllét emelkedhetik a földje területének gyarapodása nélkül. A mire nagy szükség volt már régen, mert a vidék szociális bajainak nagy része abban gyökerezett, hogy a nép körül emelkedtek az egyes foglalkozási ágak jövedelmei, míg az övé a terhek emelkedésével sem tartott arányt. Megtanulván a nép az intenzív gazdálkodást, minek tanítómestere a Magyar Földműves lesz, emelkedik a földművelő népnek a jóléte és ezzel kevesbedik az elégtelenség, a minden szociális bajoknak legfőbb kutfeje.

Bizni kell a magyar nép intelligenciájában annyira, hogy sikert lehessen várni ettől a teljesen új nyomokon járó népművelő akciótól.

De ehhez maga a kezdő OMGE

szerves világot kizárólag ők képviselték, el kell fogadnunk, hogy ezen öskorszakban halál nem létezett. A halál, mint Dastre, a Sorbonne tanára mondja, csak később, a fajok evolúciójával kapcsolatban lépett föl, mint a változott viszonyokhoz való alkalmazkodás eredménye. Ezt a következőkkel bizonyíthatjuk. A protozoonok és algák teste, mint az imént mondtuk, egyetlen sejtből áll. Ezen sejtben a tenyésző és szaporodó képesség egyesülve van. Ha az infuzorium, vagy akár más egysejtű állat vagy növény, oszlás útján két egyénre különül, ezek tulajdonságaikra és képességeikre nézve egymással mindenben egyezni fognak. Mindkettő olyan egyén, mint volt, amiből származtak. A halandóság egyiknek sem tartozik a lényegéhez. Hiszen ha meggondoljuk, hogy az oszlás útján származott két egyén közül csak az egyikben volna meg a szaporodó képesség, a másik pedig ennek híján halálra volna predestinálva, akkor nem volna értelme a szaporodásnak: az egyik meghal, mert csak tenyésző képessége van; a másik pedig véletlen esély folytán meghalhat: hiszen ez föltétlenül a faj kivészéséhez vezetne.

Ebből látjuk, hogy az egysejtű lényeknek nemcsak hogy nem tartozik lényegükhöz a meghalás, sőt náluk a természetes halál ki van zárva, s az elpusztulás csakis véletlen eset folytán következik be: az egysejtű lények tehát halhatatlanok.

A metazoonok életében már nem egészen így áll a dolog. Ezek nem egy sejtből állanak, hanem mindegyik egy valószínűségi sejtársadalom. A magasabb rendű növény vagy állat fejlődése közben a testet alkotó sejtársadalom akként differenciálódik, hogy különböző sejtsoportok alakulnak a testen belül, melyek az egyén életében külön funkciót teljesítenek. Ezen igen különböző tevékenységű sejtsoportokat mégis két kategóriába sorozhatjuk: az elsőbe tartozik azon sejtek csoportja, melyek hasonló maradtak alakjukra és rendeltetésükre nézve azon petéhez, amelyből az egész egyén származott, ezek az utódképző sejtek, a második kategóriába a test minden többi sejtjeit, melyeknek, annyiban közös a rendeltetésük, hogy kizárólag az egyén testének fölépítését végzik, és épen ezért testképző sejteknek nevezhetők. Ezen utóbbi fajta sejtek az „egybekelés“ képességével épen nem

birnak, s épen ezért csak bizonyos háttérig szaporodhatnak, aztán oszlóképességüket elveszítik, fejlődésük megállapodik, majd elvélnének és meghalnak. Ezek tehát az állat vagy növény életében csak a tenyészéletnek részesei, s csak arra szolgálnak, hogy közegét szolgáltatassák a másik, sokkal fontosabb sejtsoportnak melynek sejtjei a tenyésző képességen kívül a szaporodás képességével is birnak. Az utódképző sejtek u. i. nemcsak a fejlődés képességével birnak hanem egybekelésre is képesek, s így élettani tekintetben az algákhoz és protozoonokhoz tökéletesen hasonlítanak: osztályrészük tehát a halhatatlanság is. Igaz ugyan, hogy az állat vagy a növény halálakor ezen utódképző sejtek is elpusztulnak, de ez nem természetes, hanem véletlen halál; csak onnan van, hogy a testképző sejtek, melyeknek munkássága az utódnemző sejtek számára az éltető közeget teremti, elvélnés, természetes halál következtében tevékenységüket abban hagyták. Ezt az is bizonyítja, hogy ha ezen utódképző sejtek egyiket az egyén halála után az olhalt szervezethez kivesszük, és más egyénbe helyezük, hol a hőmérséklet és táplálattási fölté-

s a nép maga nem elég. A magyar gazdasáradalom közreműködésétől függ és annak a hathatós támogatásán fordul meg az akció sikere. Ha a gazdasági egyesületek és a magyar gazdák tehetősebbjei odaállanak a kitűzött lobogó mellé, verhetlen hadsereget lehet toborozni a Magyar Földműves olvasógárdájában. Hadsereget, a mely nem pusztítani, hanem alkotni, a békés munka és tudás fegyvereivel hódítani lesz hivatott. Hadsereget, a mely minél hatalmasabb, annál nagyobb gazdasági erőt jelent Magyarországra-nézve. Hadsereget, a mely a gazdasági kulturának biztosít a maga szervezett erejével diadalt, a melyből a magyar föld ősi ereje meghatározva emelkedik ki.

H I R E K.

— **Erkel Ferenc születése századik évfordulójának ünneplése.** Vármegyénk nagynevű, európai hírű szülöttjének emlékét kegyeletes ünnepel üli meg Gyula, a nagy zeneköltő szülővárosa. A rendezés élén Lukács György képviselő és Kohn Dávid lapszerkesztő állanak. Az ünnepélyen közre fognak működni a m. kir. opera művészei és az operai zenekar. Az időpont

teleit épügy föltalálja mint előbbi helyén, nem hal el, hanem tovább fejlődik, képes lesz termékenyítésre és termékenyítettetésre, ami után új egyén fejlődhet belőle. Különben is, az ugynevezett természetes halál, amit a testképző sejtek társadalmának az elvényülése okoz, csak akkor következik be, mikor már az utódképző sejtek némelyike az organismust elhagyta s termékenyítvén vagy termékenyülvén, új egyénben él tovább. A növény nem hal el, mielőtt virágozik és magvakat termel, melyek testének egyes elemeit és fajtát tovább éltetik; az állat nem vényül el, míg utódokat nemzett, melyeknek életében az ő testének fajfentartó elemei tovább élnek az örökkévalóságig. A testképző sejtek tehát halandók ugyan, de a fajfentartó sejtek élete örök, s ezeknek szövete minden egyén testében az élet halhatatlanságát képviseli.

Igy kell tehát fölfogni az élet halhatatlanságát. Az állat vagy növény, mely utódokat hagyott, nem hal meg egészen: tovább él belőle egy részecske, az utódképző sejt, mely belőle kivált, hogy új egyénné alakuljon; ez szaporodik, új utódokat létesít, s ezen folyamatnak nincsen vége. Minden élőlény élőtől származott, s a ma született gyermekben van egy sejt, mely szakadatlanul élt azóta, hogy elhagyta „Adámot és Évát“, s ezen csecsemőnek minden porcikája ama halhatatlan sejtől van fölépítve.

Kiss S.

még nincs teljes határozottsággal megállapítva. Az ünnepély minden tekintetben kimagasló és méltó lesz a kiváló művész emlékéhez. Mészáros Imre igazgató a teljes operai zenekarral fog megjelenni. Sándor Erzsé, Környei Takács m. kir. operai énekművészek. Mutschenbacher Gyula főgimn. tanár a diák énekkarral Erkel-dalokat adat elő. A kiváló költő, Kozma Andor is megígérte közreműködését. Az ünnepély pontos idejének megállapítása az operaház munkája miatt van függővé téve, de valószínű, hogy november vége felé már megtartható.

— **Nemes adomány.** Dr. Zsilinszky Mihály, községünk képviselője a szarvasi nők kitüntető figyelmének méltó viszonzásaképen 500 koronát adományozott a Szarvasi Jótékony Nőegylet nemes céljaira. A tekintélyes összeget képező adomány nagy lelkesedést keltett a nőegylet tagjai körében s megleghangu levélben mondtak hálás köszönetet a nemes adakozónak.

— **Új segédjegyző.** Kondoros községben Omazta Béla távozásával megüresedett segédjegyzői állásra nov. 7-én a községi képviselőtestület Doby József okl. jegyzőt választotta segédjegyzőül, ki a hivatalos esküt azonnal letette dr. Wieland Sándor főszolgabíró előtt. A választás egyhangulag történt.

— **Előléptetés.** Mocskonyi Zsigmond M. A. V. mérnököt, néh. Mocskonyi Ágost szarvasi ev. tanító fiát az aradi üzletvezetőség osztálymérnökké kinevezte s az aradi központból Hátszegre helyezte át.

— **Tanító választás.** Az öcsödi izraelita iskolaszék Weinstein Ignác helyettes okleveles tanítót, — rendes tanítóvá választotta meg.

— **Leányegyesületi gyűlés.** Az elmúlt vasárnap nagyszerű előadása volt a Leányegyesületnek. Mintha a lucskos idő hirtelen napsugaras tavaszi derűt varázsolt volna az előadói teremben, mikor a rendkívüli szinpatikus modoru előadó, Mocskonyi József főgimn. igazgató a felolvasó asztalhoz ült. A magyar népdalról csupa kedves dolgokat mondott el s az urániaszerű előadást még hatásosabbá tették Simkovics Etelka és Micsinay Lajos énekszámai, kik kellemes behizelgő hangon énekeltek szebnél-szebb magyar dalokat. Tömörkényi Dezső saját szerzeményű költeményét szintén lelkes tapssal jutalmazták a felvillanyozott kedélyű hölgyek. Rohoska Géza és Lang János zongorajátékai művészi kvalitásról

tanuskodtak. Meitner Erzsike bájosan kedves monologizálását szokatlanul lelkes elismeréssel fogadták. A rossz idő dacára is diszes és szép számn közönség gyönyörködött a szép sikerű előadásban.

— **Tea-délután.** A kedélyes tea-délutánok ismét megkezdődnek. F. hó 20-án d. u. 4 órakor az izr. nőegylet az Árpád szállóban tea-délutánt fog rendezni, melyre a belépti díj 1 korona.

— **A munkásbiztosító pénztár-orvosai.** A gyulai kerületi munkás-pénztár orvosaival megegyezésre nem tudott jutni. Ennek folyamánként nagyobb községekben: Békéscsabán, Gyulán, Orosházán és Szarvason ambulatóriumot létesít, ahol a betegsegélyző orvosai fognak a tagok rendelkezésére állani. A pályázatot a pénztár már meghirdette s ennek alapján fogja az ujonnan szervezett orvosi állásokat betölteni.

— **Halálozás.** A következő gyászjelentést kaptuk: Zilahy László és neje Kemény Ida egy a maguk, valamint unokáik Margitka, Pistike, Editke, Ilonka, Béluska, és az összes rokonság nevében megtört fájdalmas szívvel jelentik felejtethetlen leányuknak, a kedves édes jó anyának, a nemes szívű testvér és rokonnak öz. Székács Istvánné szül. Zilahy Margit életének 33-ik, házasságának 14-ik, özvegységének 4-ik évében folyó évi november hó 6-án délelőtt 11 órakor hosszas szenvedés után történt gyászszos elhunytát. A megboldogultnak hült tetemei a m. kir. postaépületben levő gyászszobából f. évi november hó 8-án délelőtt 9 órakor fognak a ref. egyház szertartása szerint a szentatornyai családi sírboltba örök nyugalomra tétetni. Orosháza, 1910. november hó 6-án. Áldas emlékére! Pál Ernőné Zilahy Emma Szigyártó Albertné Zilahy Ida és gyermekei Zilahy László Zilahy Gyula és gyermeke Zilahy Aladár testvérei Zilahy Gyuláné Fodor Ilona Lavatka Béláné Székács Zsuzsanna és gyermekei Székács Józsefné Bagi Katalin és gyermekei Dr. Nagy Sándorné Kenéz Ilma és gyermekei Dobai Lajosné Székács Karolin és gyermekei sógornői Pál Ernő Szigyártó Albert Lavatka Béla Székács József Dobai Lajos sógorai.

— **Szeszélyes idő.** Beborul, kiderül; fagyos szél zudul neki, majd egyet gondol és enyhe tavaszi fuvallattá változik Hirtelen neki ered a hó és esővel vegyesen zudul a nyakunk közé, de csak azért, hogy pár órával később már mosolygó ég mulasson a mi bosszankodásunkon. A neuraszténia úgy látszik már az időre is átalragadt.

— **Kereskedői alkalmazottak mulatsága.** Lapunk múlt számában jeleztük, hogy a szarvasi kereskedői alkalmazottak f. hó 26-án táncestélyt rendeznek. A mulatságra vonatkozó izléses meghívókat már széjjelküldötték s tekintve a rendezők buzgalmát, a siker biztosra vehető.

— **A Békésmegyei Egyetemi Ifjak Köre.** Október hó 15-én tartotta alakuló közgyűlését, melyen tisztkarát a következőképen alakította meg: Elnök: Benhoff Antal; alelnök: Zalay Lajos; főjegyző: Molnár János; jegyző: Gabányi Lajos; pénztáros: Mrva Gyögy; ellenőr: Mányik Pál; háznagy: Bukovinszky László. A kör egyúttal ezennel nyilvánosan nyugtázza és köszönetet mond az alábbi 1909-1910 évre kapott adományokért: Békésvármegye közönsége 50 korona. Szarvas és Békéscsaba nagyközségek 50-50 kor. Orosháza nagyközség 30 kor. Ezen összegből négy szegénysorsu békésmegyei egyetemi ifjút lakás, illetve ebédsegélyben részesítette a kör.

— **Képviselőnk balesete.** A fővárosi lapokból a következő sajnálatos szerencsétlenségről értesülünk: Zsilinszky Mihály volt államtitkár, Szarvas község országgyűlési képviselőjét, aki a delegációs ülések miatt Bécsben tartózkodik, ma este súlyos baleset érte. A volt államtitkár este 8 órakor sétára indult a Ringstrassen, mikor a Kärtnerstrasseről egy automobil robogott feléje. Az öreg ur hirtelen hátralépett és elesett. Egy osztrák delegátus sietett segítségére, de a szerencsétlenül járt öreg ur nem tudott felkelni. Kocsin vitték lakására az Illomser-szállóba, ahol nemsokára megjelent Mayrath dr. orvos és konstatálta, hogy lábsoártórést szenvedett. Sérülése nem súlyos, de igen fájdalmas és tekintettel előre haladott korára hosszabb időt vesz igénybe a gyógyulás. A kiváló politikus iránt általános részvét nyilvánul országszerte.

— **Tanítóegyesületi gyűlés.** A helyi tanítóegyesület okt. 30-án d. e. 10 órakor a községi ipariskola helyiségében gyűlést tartott, melyen Konyecsny János tanító tanulságos előadást nyújtott a tölgyfa tanítására vonatkozólag. Jánovszky György értekezését Rohoska Jenő olvasta fel. Mindkét előadást elismerőleg fogadták. Molnár János ig. tanító rendkívüli érdekes indítvánnyal állott elő. Kérte a tanítókollegákat, hogy határozzák el egy tanítói dalkar létesítését az összes tanítók belevonásával. Az indítványt helyesléssel fogadták s tervbe vették, hogy a megalakítandó dalkar egy nyilvános hangversenyen mutakozzék be a közönség előtt. A jövő gyűlés előadói lesznek: Molnár Jenő, Rohony Pál, Kürtössy József.

— **A Magyar Staggione távo-zása.** Két heti lelkes és odaadó munkálkodás után Könyves Jenő művészi kvalitású társulata megvált tőlünk Szarvasról Csongrádra mentek s innét Orosházára utaznak s a következő hónapban pedig Szentesen öhajtanak előadásokat tartani. Bár tulságos meleg pártfogásban nem is volt részük, de azért büszkék lehetnek arra, hogy a szarvasi intelligencia sok derék tagja volt szorgalmas hallgatójuk. Az Árpád szálló is e két hét alatt nagyvárosiasabb jellegű volt. A szini előadások után ugyanis az étterem kellemesen eleven képet mutatott. Vidám kedélyű színészek, színésznők s a társas életet kedvelő színházlátogatók jóleső derüvel népesíték be a máskor komoran hallgató nagytermet. Cigány zene is szólott s a pincérek is fűrgébben s jobb kedvvel ugrándoztak. Persze ez az egész változás csak efemer természetű volt. A színészek elmentek s a társas életért rajongók kénytelenek ismét visszahuzódni barlangjokba.

— **Difteritisz.** A kis gyermekek réme a bolondos idő miatt ismét fenyeget. A rövid ideig tartó hirtelen enyhe időnél nincs veszedelmesebb akár ősszel, akár kora tavasszal. A betegség még csak szórványosan jelentkezik, de helyenként oly erőszakosan lépett fel, hogy pl. egy szegény polgártársunknak 5 gyermeke betegedett meg s három már el is halt közülük s a még életben levő két gyermek szintén élethalál között lebeg.

— **Lopás.** Főgymnasiumunk kiváló igazgatóját, Mocsónyi Józsefet az elmúlt héten Budapesten való tartózkodása alkalmából bosszantó kalamitás érte. Kisebbik pénztárcáját, melyben 50 korona aprópénz volt, egy szemfülés zsebmetsző elemelte s illó kámforként meglépett. Hasztalan volt az előhívott detektív buzgólkodása, pénznek és zsebmetszőnek nyoma veszett. Az érzékenyen megkárosított egyedüli vigasztalása csupán csak az lehet, hogy „Ez budapesti szokás.”

— **Választójogi népgyűlés.** Az általános választói jog ligájának szarvasi fiókjá az elmúlt vasárnap a rossz idő miatt a szinkör helyiségében tartotta meg tervezett népgyűlését. A szinkör helyiségét zsufolásig megtöltötte a leginkább földművés lakosokból álló hallgatóság. Dr. Dancs Szilárd ügyvéd, mint a liga szarvasi fiókjának elnöke nyitotta meg a gyűlést, lelkes szavakkal üdvözölte a megjelenteket.

Majd Daniel-József fejtegette hatásos beszédben az általános titkos választói jog politikai jelentőségét. Után Dr. Bikádi Antal orsz. képviselő beszélt nagy érdeklődés közepett osztatlan tetszéssel és igaz lelkesedéssel fogadták Benka Gyula ny. főgimn. igazgató rendkívüli érdekes és kedves beszédét. Annyi bizonyos, hogy a mi helyi társadalmunknak kevés oly kiváló, igazán ragyogó szónoki képességű embere van, mint Benka Gyula. A gyűlést Dr. Dancs rekesztette be. Este a közpoutban volt társas vacsora, a hol szintén több szép beszéd hangzott el.

— **Békésmegyei Egyetemi Ifjak köre.** Megyénk egyetemi ifjusága Budapesten évek óta fennálló és sikeresen működő ifjusági körben tömörül. Egyetemi fiatalságunk eme köre hazafias szelleme s élénk társas-élete önmivelődési tevékenysége következtében a fővárosba került békésmegyei egyetemi hallgatóknak valósággal kedves és meleg otthonává válik ahol a kéthetenként tartani szokott gyűlések a komoly munka mellett a legbensőbb családi érzéssel fűzik egybe a megyei fiatalság tagjait. Alakuló gyűlésükről a közölt jelentés ad számot.

— **Tanárgyűlés.** A múlt héten Budapesten tartott tanárkongresszuson a szarvasi ág. h. ev. főgymn. részéről Mocsónyi József igazgató Kullik Endre és Saskó Soma tanárok jelentek meg, mint hivatalos kiküldöttek. Ugyancsak az azon időben tartott Orsz. Ág. H. Ev. Tanáregyesület választmányi ülésén pedig a főgymn. tanárai közül Liska János, a tanító képző képviselőjében pedig Nikelszky Zoltán igazgató vettek részt. Tanáraink az ág. h. ev. egyházegyetemes gyűlésén, mint vendégek, szintén megjelentek.

— **Értekezlet.** A szarvasi borbély és fodrász iparosok f. hó 10-én népes értekezletet tartottak, a melyen a megélhetési viszonyok kényszerítő nyomása következtében elhatározták, hogy az eddigi árakat f. évi december hó 1-től kezdve 25 százalékkal fogják felemelni. Mindenesetre nagyon komoly okaik lehetnek ami derék iparosainknak arra, hogy nehéz megélhetési viszonyaik javítása végett ily jelentékeny áremelésre kényszerültek.

— **Allamsegély a gyulai főgimnáziumnak.** A közoktatásügyi miniszter a gyulai főgimnáziumnak 1910. évre ötezer korona rendkívüli államsegélyt engedélyezett azzal a kijelentéssel, hogy hasonló segélyezésektől jövőre sem fog elzárkózni.

— **Fizetés emelés.** Kondoros községe az első jegyző fizetését 2000 koronáról 2400 koronára, a lakbérét 400 koronáról 600 koronára emelte új szabályrendeletében.

— **Ragadós száj-és körömfájás.** Nemcsak vármegyénk de az egész ország területén komoly veszedelem fenyegeti a szarvas marha állományt. Nagy vehementiával lépett fel a száj-és körömfájás s az inficiált területekről a következő statisztikai kimutatás nyújt felvilágosítást: A hasított körműek eme járványos betegségével van sújtva 50 vármegye, 233 járás, 11 törv. hatósági jogu és 45 rendezett tanácsu város. Tekintettel a baj komolyságára, a zárlatot mindenfelé a legnagyobb szigorúsággal eszközölik.

— **Cigánybál.** Ennek a bálnak bátran és helyesebben adhatnánk inkább azt a címet, hogy a szarvasi aranyifjuság bálja, mert hisz ha a rendezők névsorát tekintjük, ott látjuk az összes közkedvelt szarvasi fiatalokat, de cigány az nem igen akad köztük. A rendezőség nemes önfeláldozása különben csakis dicséretet érdemel. Hiszen szegény Ökrös Elemér és társai lehetetlen, hogy hegedüljenek és rendezzenek is. Mi lenne akkor, ha a nagybögös és a klarinétos bosztont menne járni? Ki huzná a nagybögöt és ki fujná a vidám klarinétot?

— **Nepszámlálás.** A főszolgabíró a szarvasi tanítóknak is megküldötte a népszámlálásra vonatkozó utasítást s egyszersmind a megbízatást is a népszámlálási biztosi tisztségre. Az összeírás jan. 1-én kezdődik s 10 napot vesz igénybe. Napidíj 4 korona s a számláló lapok után 2 fillér.

— **Utépítések Szarvason.** Szarvas község a vámosutakat saját kezelésébe átvéve, a belterületben hat kil-méternyi hosszú utat szándékozik építeni. Ez utakra vonatkozólag a közigazgatási bejárás megtörtént már, sőt a vállalati szerződések is jóváhagyattak, úgy hogy az utépítésnek most már nincsen semmi akadálya. A közraktárhoz vezető ut építéséhez már hozzá is fogtak, s remélhetőleg az idén elkészül.

CSARNOK.

Meg van írva. . .

*Mindent elkerülök, ami
Beád emlékeztet,
Mégis . . . mégis úgy érzem, hogy
Hordom a keresztet.*

*Körülvesznek a szeretők,
Nem is egy vagy három,
Egyikkel is, másikkal is,
Szerelmesdit játszom.*

*Kávéházból kávéháza
Járok minden éjjel;
Könyre fakaszt fűrtös cigány
Bus hegedűjével.*

*Ábrándozom. Ugy élvezem
A lágy akkordokat,
Csak még egyszer kapcsolhatnám.
Karomba karodat.*

*Csak még egyszer csókolhatnám
Mézédes ajakadat!
Meg van írva, hogy tégedet
Felednem nem szabad.*

Jávor Ervin.

Temetőben.

*Hol a holtak porladoznak,
Ahol nincs már semmi gond,
Holtak napján felkerestem,
Azt a csendes béke hort.*

*Láttam a sok szép koszorút,
Virágot a sírokon.
Mit zokogva tett le rájok
Szülő, testvér és rokon.*

*S hallám a sok sóhajt szállni,
S bus panaszt az ég felé,
Özvegy, árva ajakáról,
Ki övéit nem lelé.*

*Mennyi szívnak szakadtak fel,
Már behegedt sebei.
Hány bus szemnek hulltak alá
Rég elapadt könnyei.*

*Egyenlőség birodalma,
Te vagy minden hánatunk,
S reményt adó biztatónk is,
Hogy egykor fel támadunk.*

Forschner Ede.

SZINÉSZET.

Nagy érdeklődést keltett a f. hó 5-én, szombaton színre kerülő Bölmán kisasszony c. darab. Az ülőhelyek csaknem teljesen megteltek. A reális életet hűen visszatükröző vígjáték komoly tanulságokat is tartalmazott. Szabó Gyula sok természetességgel játszotta a házsártos Bölmán szerepét s kiváló Bölmanné volt Szász Anna is. Kemenes, mint Albert, művészi átéréssel adta a büszke és gyorsan hevülő fiatal párisit. A két Meulmester, Kovács és Alapi egymással versenyeztek az élethű alakításban. Az okos kis Susannét nagyon kedvessé és rokonszenvessé tette Bányai Irénke, Sikerült és igen ügyes volt a többiek alakítása is.

Vasárnap két előadás is volt. Délután ifjusági előadásként került színre a Szabinók elrablása. Mintha az előtte való vasárnap délután részvétlenséget akartak volna helyrehozni, valósággal zsufolásig telt meg a földszint és karzat egyaránt. A tanárok és tanárnők vezetése alatt megjelent fiatalok boldogan lesték a függöny felgördülését s valahányszor Szabó Gyula mint Rettegő Fridolin megjelent, élénk derűtség és zúgó taps honorálták túlzottan buzgó játékát. Kovács Imre mint az öreg professor s veje Bónyi szintén sokszor keltettek harsogó kacajt. Harmos Ilona az irodalom- és színba-rát cselédleányt megtévesztő természetesség-

gel adta. A többiek is mosolygós jó kedvvel játszottak. Este a felette idegizgató színmű, a Taifun volt műsoron. A híres darabból egy felvonást technikai okok miatt mellőztek. Mesteri alakítást nyújtott Könyves Jenő Dr. Tokeramo szerepében. Különösen megkapóan hű volt az önuralmát veszítő s természetes vadságában megjelenő sárga ember ábrázolása. A faji jellemvonások kidomborítása gyönyörűen sikerült. Harmos Kerner Ionát, a szeszélyes és hiszterikus demimondét művészi zsenialitással tudta megjeleníteni. Bónyi a goromba, iszákos, apatikus német író sokkal kedvesebbnek tűntette fel, mint a hogy azt a darab természete kívánta volna. Bányai Irénke, mint Hempel Feri igen rokonszenves volt ugyszintén Kemenes is. Ügyesen játszotta Jávor Ervin is. Nagy igyekezettel s kellő sikerrel emelték a hatást a többi szereplők.

Hétfőn a „Hálókocsik ellenőren kacagott sokat a közönség. Kovács Margit, Kemenes, Szabó, Bónyi, Alapi, Székely, Szakácsné s a többiek keltettek hangos derűtséget temperamentumos játékkal.

Kedden a Csöppséget hozták színre meglehetősen érdeklődés mellett. A főszereplő, Bányai Irénke mint a Csöppség megszemélyesítője, nagyon tetszett a közönségnek. Sok természetességgel előadott játéka élénk tapsokat aratott. Hatásos volt Bálint De melegi is, Alapi is, mint Ambró, továbbá Kemenes, mint Lenci s Bónyi mint Jancsi. Nagyon eleven és mulattató volt Szakácsné ügyesen kreált Sárja s Lenci nővére az elegáns Kovács Margit.

Utolsó előadás képen került színre Sylvane és Artus Végrehajtó c. bohózat. A darab piaciisan szellemes és drasztikus jellege dacára is nagy hatást tudtak elérni a szereplők. Oroszlánrész illeti Kovács Imrét a végrehajtó szerepében, továbbá Szakácsné, ki mint Oktávie nagyon kacagató volt. Bónyi mint a kapitány, Kovács Margit, mint Marianne, úgy szintén Székely Ilona is ragyogtatták tehetségüket. Kemenes, Alapi, Bálint, Jávor s a többiek alakítása szintén sikerült volt.

Most a midőn két heti tartózkodás után Könyves Jenő társulata eltávozott tőlünk, örömmel kell kijelentenünk azt, hogy a színházlátogatók nagy elismeréssel nyilatkoznak működésükről. Tehetséges erőkből álló, buzgó társulatot nyertünk bennök ama rövid időre is és azt hisszük, hogy a mi közönségünk némileg lehangoló közönye dacára ők sem távozhattak Szarvasról a legkellemetlenebb emlékekkel. Ha teljesen tárgyilagosa akarunk lenni, meg kell jegyeznünk hogy művészi színvonalu játékuknál a nagy buzgalom néha túlzást eredményezett s olykor a közönség vidámsága őket is befolyásolja s nem egyszer borús jelenetek közepett maguk is el-elmosolyodtak. Ez különben nagyon általános jelenség a vidéki előadásoknál s némileg hozzájártozik a műcsai kedélyeskedéshez. Eme kisebb fogyatkozások dacára főleg tragikus tárgyú darabban művészi tökéletességű alakításokon gyönyörködhöttünk. Reméljük, hogy ha balvégzetük valamikor ismét Szarvasra hozná őket a mi közönségünk részéről majd melegebb pártfogásban fognak részesülni.

Krónikás.

Rendelés szerűen

készült

mindenfajta

felső kabátok
téli kabátok
városi bundák
gazdasági bundák
szalon öltönyök
f i u r u h á k
angol sacco öltöny

Elsőrangú szabás és munka jutányos árak

DEUTSCH F. KÁROLY ES TÁRSA

férfiszabóknál

Budapest, IV., Ferencziek-tere 2. szám.

26-52

Fióküzlet: Szarvason, Bazár-épület 1. szám.

Van szerencsém értesíteni, hogy

Mű- és selyemfestő vegyészeti ruha tisztító intézetemet

ujonnan, *villany és gőzerőre* a legújabb gépekkel rendeztem be, ami által olyan kellemes helyzetbe jutottam, hogy a *ruhafestészetet és a ruhatisztításokat az eddigi áraknál jóval jutányosabb árak mellett* és a legmagasabb igényeknek is megfelelőleg, a legszebb kivitelben készíthetem el.

Amidőn ezeket b. tudomására adni bátorkodom, további b. pártfogását kérve maradok

kiváló tisztelettel

Moldvay István

első orosházi mű- és selyemfestő
vegytisztító intézet tulajdonosa.

Fióküzlet: Szarvason, Bazár-épület 1. szám.

Fióküzlet: Szarvason, Bazár-épület 1. szám.

9-10

Fióküzlet: Szarvason, Bazár-épület 1. szám.

Leányálmok

férfihelondító kincsek — elbájoló
szépségek — szerelmi varázslak
és szerelmi láncolat —

melyik fiatal leány nem álmodta?

Hajdanában öreg vénasszonyoktól szerelmi italt vettek, manapság a fiatal lányok bölcsébben cselekszenek s a legközelebbi drogériából, gyógyszerertárból s illatszerüzletből

Zuckoo-szappant

kis csomagolás 1.-kor.
nagy csomagolás
(ajándék) 2.50 „

vásárolnak.

Zuckoo-szappan s Zuckoo-krém szépséget alkot mint a tavaszi gyöngyvirág, olesó és gazdaságos a napi használatban, a miért is a szépségszeti szerek eszményképét képezi.

Fiatal leányok és asszonyok! Aki szép akar lenni, az csak Zuckoo-szappannak hódoljon, aki különös szép akar lenni, az Zuckoo-krémet is használjon.

Zuckoo-krémet

közöns. tubus 1.25 kor.
nagy tubus 2.50 „

Ne halassz, ne kétkedj!

Ne nyugodj, ne pihenj addig
míg

Vágyatok célját el nem érted,
szívbenbeszomoró végül maradnak:

**Be nem telje-
sült óhajok!**

Kapható:

Mezőtúron: Göllner Hugó gyógyszer-
tárában.

Bérleti hirdetmény.

Alólirott előjáróság részéről közhírré tétetik, hogy Orosháza nagyközség 104 hetipiaci

helypénzszedési joga

az 1911. év január 1-től számított 3, esetleg 6 évre haszonbérbe adatik.

Felhivattak mindazok, kik ezen haszonbérletet elnyerni akarják, hogy 1 koronás bélyegű zárt írásbeli ajánlataikat a megajánlandó bérösszeg határozott kitüntetésével a folyó évi

december hó 1-én d. e. 10 óráig a község házában annál is inkább adják be, mert a később érkező ajánlatok nem fognak figyelembe vétetni. Az ajánlattevő ajánlatához (kétezer) 2000 korona biztosítékot tartozik ugyanakkor készpénzben, vagy óvadékképes papirokban letenni. Az ajánlatok felett az előjárósági tanács, illetve a képviselő közgyűlés határoz, aki is szabad elhatározását fentartja. A szerződés feltételei, a helypénzdijszabás s általában bővebb felvilágosítás a községi főjegyzői hivatalban nyerhető.

Orosháza, 1910. november 1.

Torkos Kálmán
főjegyző.

Horváth József
bíró.

Húszár Á.

lakás, butorozott szoba, üzlethelyiség jövárosi és vidéki ingatlan vétel-eladási és hirdetési irodája, **Budapest, Zrínyi-útca 1. Grösham palota.** Külön osztály ingatlan, birtok, fővárosi házak vételére, eladására, cseréire. Ezenkívül mindennemű ügyben 5 kor. előleges beküldése mellett utbaigazítást, felvilágosítást ad. E célra külön információs osztálya van. **Válaszbélyeg.** Legmegbízhatóbb vállalat. Első rangú ajánlatok.

MAZURA VILMOS

cserépkályhái

a legjobbak

Kapható:

SZARVASON

az Árpád szállodával szemben.

Javításokat

jutányosan

9-10

elvállalok.

Fest. Tisztít

vegyileg

ruhát, kelmét, csipkét

bármilyen anyagból elfejtés nélkül a legökéletesebben

Süveges János

kelmefestő és vegytisztító intézete

B.-SZARVAS Kereszt-utca 168. szám alatt.

Gyászeseteknél a ruhák 24 óra alatt festetnek.

Vidéki megbízások pontosan azonnal készülnek.

3-10

Van szerencsém a n. é. közönségnek szives tudomására hozni, hogy özv. Csapóné házában Deák Ferencz és gróf Csáky Albin utcai sarok házában a mai kor igényeinek megfelelő

úri és férfi szabó

üzletet nyitottam.

Ahol öltönyöket a legutolsó divat szerint pontosan készítek. Kérem a n. é. közönség becses pártfogását.

Tisztelettel

Grajeziár István

úri és férfi szabó.

5-5

Eladó motorok.

Két alig használt motor eladó, egyik 20, másik 30 lóerős. Üzemben megtekinthető. Cim a kiadóban.

Kiadó.

Kossuth utca 44. szám alatt egy butorozott szoba

o o

kiadó.

o o

Tisztíts csak

Globus
Fémtisztító kivonatal
legjobb Fémtisztító a világon

VÉDJEJY ZSEBEN HORDHATO

LEGOLCSÓBB

KRISTÁLYLIMONÁDE ÉS LEGJOBB LIMONÁDE

Poralakban előállított limonádé.

Egy adag 6 fillér. — Touristadoboz 12 adaggal, zsebben kényelmesen hordható alakban 80 fillér.

Kirándulásokon, sport-tourákon, hadgyakorlatokon kitűnő szolgálatot tesz. Bármely vízben oldva kitűnő limonádét ad.

Készíti: **KERTÉSZ ERNŐ** gyógyszerész ^{kristálylimonádé gyára} Szabadkán.

25-25

Kapható: **Pletenik Józsefné** urnőnél Szarvason.

Első rendű és kitűnő
minőségű

Szatmármegyei

CSEMEGE

alma

mázsánként

36 kor.-ért kapható.

Érdeklődőknek felvilágosítással szolgál

WEISZ SÁNDOR nyomdavezető Szarvas.
 (Sámuel nyomda).

KIADÓ 3 szobás
 utcai lakás
 Görbe-utca
 90. sz. a.

Czipész üzlet

Fiók Gyoma. SZARVAS. Kondoros. Fiók

Hibás lábaknak a legipszelését elvállalom. Utána helyes czipők müizléssel készítettnek el.

Elsőrendű czipészüzlet (az Árpád bazár-helyiségben), a hol a legjobb anyagból müizléssel készített modern szabásu czipők kaphatók.

Megrendelések a láb természetes felvétele után (uj eljárás) különös gonddal és izléssel készítettnek el.

Magyar, angol és francia szakismerettel dolgozom, miután a Nagy Mélt. Magyar Kir. Kereskedelmi kormány támogatása révén tanulmányoztam a czipészet technológiáját, miből jeles eredménnyel vizsgáztam.

Tiszta, finom és modern munka az irányelvem.

Kérem a nagyrabecsült közönség kitüntető pártfogását

SZÜCS JÓZSEF

czipész mester.

A legjobb gummisarkok, krémek, selyemfüzők minden színben, cipő sámfák nagy választékban kaphatók.

Ludtalpbetét faragását eszközlöm, ugyszintén rendes talpbetétek, parafagyökér és remezből kaphatók.

Alapított 1880-ban.

Telefon szám : 16.

S Á M U E L A D O L F

könyvnyomdája, könyvkötészete, könyv-, papir- és írószerkereskedése

S Z A R V A S O N, Beliczey-ut 9. szám.

Könyvnyomdában mindennemű könyvnyomdai munkák, u. m.: bál meg-hívók, eljegyzési és esküvői értesítések, névjegyek, üzleti kártyák, levélpapír és borítékok, számlák, falragaszok, körlevelek és gyászjelentések pontosan és jutányos árak mellett készítettnek.

Könyvkötészetemben mindenféle könyvkötészeti munkák egyszerű és diszes kivitelben a legjutányosabb árak mellett gyorsan és pontosan készítettnek. Iskola-könyvek a legrövidebb idő alatt köttetnek be. Olcsó és tartós munka! Pontos kiszolgálás!

Könyvkereskedésemben kaphatók az összes helybeli iskolákban használandó tankönyvek, író- és rajszerek. Énekes- és imakönyvek nagy választékban. Mindennemű papir és írószerek nagy raktára. — Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

„Szarvas és Vidéke” kiadóhivatala.